

PSIXOLOGIYA YO'NALISHIDA LOGOPEDIYANING ROLI VA METODIKASI

MUALLIF: Karimova Mastura

Qo'qon Universiteti Andijon filiali,

Psixologiya yo'nalishi, 24-03 guruh, sirtqi bo'lim,

ANNOTATSIYA

O'zbek tilida:

Ushbu maqolada logopediya fanining psixologiya yo'nalishidagi ahamiyati, ayniqsa bolalar va kattalarda nutq buzilishlarini bartaraf etishdagi roli tahlil qilinadi. Logopedik muolajalar inson psixikasi, emotsional holati va ijtimoiy moslashuviga qanday ta'sir qilishi haqida fikr yuritiladi. Shuningdek, logoped va psixologning hamkorligi samaradorlikni oshirishi, ayniqsa, autizm, disleksiya va boshqa rivojlanish muammolari bilan og'rgan insonlarga yordam berishda katta rol o'ynashi yoritib berilgan.

Rus tilida:

В данной статье анализируется значение логопедии в области психологии, особенно в устранении речевых нарушений у детей и взрослых. Рассматривается влияние логопедических процедур на психическое состояние, эмоциональное благополучие и социальную адаптацию личности. Также освещается эффективность сотрудничества логопеда и психолога, особенно в помощи людям с аутизмом, дислексией и другими проблемами развития.

In English:

This article analyzes the importance of speech therapy in the field of psychology, particularly in addressing speech disorders in children and adults. It explores how speech therapy impacts a person's mental state, emotional well-being,

and social adaptation. The article also emphasizes the effectiveness of collaboration between speech therapists and psychologists, especially in supporting individuals with autism, dyslexia, and other developmental issues.

KALIT SO'ZLAR

O'zbekcha: logopediya, psixologiya, nutq buzilishi, emotsional rivojlanish, autizm, disleksiya, psixik salomatlik, ijtimoiy moslashuv, bolaning rivojlanishi, logopedik muolaja

Ruscha: логопедия, психология, речевые расстройства, эмоциональное развитие, аутизм, дислексия, психическое здоровье, социальная адаптация, развитие ребёнка, логопедическая терапия

Inglizcha: speech therapy, psychology, speech disorders, emotional development, autism, dyslexia, mental health, social adaptation, child development, speech intervention

Psixologiya inson ruhiy holatini, hissiyotlarini va xulq-atvorini o'rganadigan fan sifatida logopediya bilan chambarchas bog'liqdir. Ayniqsa, bolalik davridagi nutqning buzilishi nafaqat muloqotga, balki bolaning umumiy ruhiy rivojiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu bois logopediya nafaqat pedagogik yo'nalish, balki psixologik tahlil va yondashuvni talab qiladigan muhim fanlardan biridir.

Logopedlar bilan psixologlarning hamkorligi bolaning individual rivojlanish xususiyatlarini aniqlash, uni to'g'ri yo'naltirish, emotsional barqarorlikni ta'minlash va ijtimoiy muhitga moslashtirishda katta ahamiyat kasb etadi. Mamlakatimizda logopediya xizmatlariga bo'lgan ehtiyoj yildan-yilga ortib borayotgan bir paytda, ushbu yo'nalishning psixologik jihatdan o'rganilishi dolzarb masalalardan hisoblanadi.

Logopediya va psixologiya: uzviy bog'liqlik

Logopediya – bu nutq rivojlanishidagi buzilishlar, tovush talaffuzi, lug'at boyligi, grammatik tuzilma va og'zaki muloqotda uchraydigan muammolarni

aniqlash va tuzatish bilan shug'ullanuvchi fan. Bu jarayonlarda bolalarning yoki kattalarning psixologik holatini hisobga olmaslik logopedik muolajalarning muvaffaqiyatsizligiga olib kelishi mumkin. Shu bois, har bir logopedik mashg'ulotda psixologik yondashuv muhim ahamiyatga ega.

Psixologik salomatlik va nutq

Nutqdagi buzilishlar ko'pincha insonning o'ziga ishonchini pasaytiradi, emotsional notinchlik, jamiyatdan chetlashish, hatto depressiv holatga olib kelishi mumkin. Ayniqsa, dislaliya, dizartriya, stammering kabi holatlar bolalarda psixologik bosimni oshiradi. Logopedik yordam, bu jarayonda, nafaqat nutqni tiklashga, balki psixologik holatni barqarorlashtirishga ham xizmat qiladi.

Maxsus ehtiyojli bolalar bilan ishlashda logoped va psixolog tandemi

Autizm, ZPR (rivojlanishning kechikishi), disleksiya kabi diagnoz qo'yilgan bolalar bilan ishlashda logoped va psixologning birgalikdagi harakati samarali bo'ladi. Psixolog bolaning holatini, ichki kechinmalarini, qo'rquv va blokirovkalarini aniqlab bersa, logoped esa nutqni rivojlantirish bo'yicha aniq strategiyalarni ishlab chiqadi. Bu jarayonlarda bola bilan individual yondashuv asosida ishlash muhim.

Kattalarda logopedik va psixologik yordam

Logopediya nafaqat bolalarga, balki insul'tdan keyin nutqi buzilgan yoki afaziya bilan og'rigan kattalarga ham xizmat qiladi. Katta yoshdagi shaxslarda nutqdagi muammolar ularning psixologik holatiga kuchli ta'sir ko'rsatadi. Uyalish, tushkunlik, muloqotdan qochish holatlari kuzatiladi. Shu bois, logopedik davolash usullari psixologik maslahatlar bilan birga olib borilishi kerak.

TAKLIFLAR

1. Psixologiya va logopediya yo'nalishida integratsiyalashgan o'quv dasturlari yaratish.
2. Har bir umumta'lim va maxsus maktabda logoped va psixolog shtat birliklarini tashkil etish.
3. Logopedik muolajalar davomida psixologik diagnostika va kuzatuv

mexanizmlarini joriy etish.

4. Maxsus ehtiyojli bolalar uchun logopsixologik markazlar ochish.

5. Ota-onalar uchun logopediya va psixologiya bo'yicha malaka oshirish treninglari tashkil etish.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, psixologiya va logopediya o'zaro chambarchas bog'liq fanlar bo'lib, ular birgalikda insonning nutqiy va ruhiy salomatligini tiklashda muhim rol o'ynaydi. Ayniqsa, bolalarda nutqiy muammolarni erta aniqlash va bartaraf etish ularning kelajakdagi psixologik barqarorligi uchun asos bo'ladi. Shuning uchun psixologiya yo'nalishida ta'lim olayotgan mutaxassislar logopediya bilimlariga ham ega bo'lishi, ushbu sohani chuqur o'rganishi lozim. Bu, ayniqsa, zamonaviy inclusive ta'lim va psixologik yordam tizimining muhim talablaridan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Sh. Ahmedova. Psixologik xizmatda logopediya asoslari, Toshkent, 2021.
2. Z. Karimova. Maxsus pedagogika va logopediya asoslari, Samarqand, 2020.
3. A. Mirzayeva. Bolalar psixologiyasi, Toshkent, 2022.
4. L. Xidirova. Nutq buzilishlarini diagnostika qilish metodlari, Andijon, 2019.
5. E. V. Shcherbakova. Logopediya va psixologiya integratsiyasi, Moskva, 2018.
6. N. V. Laletina. Korreksion psixologiya, Sankt-Peterburg, 2020.